

STRESZCZENIE / SUMMARY

Praca doktorska dotyczy opery *Eros i Psyche* Ludomira Różyckiego i pozycji tego dzieła w europejskiej literaturze operowej. Szczegółowa analiza partytury ze skupieniem na zagadnieniach dotyczących motywów przewodnich, instrumentacji, semantyki tonacji i nowoczesnych elementów języka muzycznego dowieść ma, że utwór Różyckiego jest jednym z najważniejszych dzieł modernistycznych XX-ego wieku.

Pierwszy rozdział pracy poświęcony został genezie opery i libretta, przypomina również mityczną historię kochanków i rozpatruje recepcję mitu w literaturze oraz w sztuce. Opis drogi twórczej Jerzego Żuławskiego, która doprowadziła go do stworzenia dramatu scenicznego „Eros i Psyche” pokazać ma, jak głęboko przemyślane jest libretto opery i jak istotna jest jej warstwa symboliczna. Zebrane zostały również informacje dotyczące pracy Jerzego Żuławskiego i Ludomira Różyckiego nad wspólnym dziełem, powody skrótów czy uwypuklenia niektórych z wątków historii Erosa i Psyche. Drugi z rozdziałów to dokładne analizy kolejnych obrazów i scen ze skupieniem na niuansach partytury, które w samej analizie audytywnej pozostać mogą niezauważone. Barwna instrumentacja, nadanie znaczenia nie tylko motywom przewodnim, ale i poszczególnym instrumentom czy grupom instrumentów oraz wskazanie zastosowanych technik kompozytorskich to najważniejsze aspekty analizy. Trzeci rozdział rozpoczyna się próbą nakreślenia definicji i znaczenia modernizmu w muzyce XX-ego wieku, szczególnie w odniesieniu do dzieł operowych. W kolejnych podpunktach zestawione są ze sobą wszystkie cechy partytury *Erosa i Psyche*, które świadczyć mogą o modernizmie partytury, a także o nowoczesnym podejściu do teatru operowego.

We wnioskach końcowych następuje próba wyjaśnienia, czemu służyć ma analiza: nie ma być ona celem, a środkiem do poznania dzieła muzycznego. Odkrycie tajników dzieła służyć ma nie tylko docenieniu geniuszu jego twórcy, lecz przede wszystkim jego wykonaniu i interpretacji. W pracy dyrygenta ważna jest zarówno znajomość partytury i libretta, jak i właściwe ich odczytanie przez pryzmat genezy, stylu kompozytora i okresu muzycznego, w którym dzieło powstało.

The doctoral thesis concerns the *Eros and Psyche* opera by Ludomir Różycki and the position of this work in European operatic literature. The detailed analysis of the score with focus on issues related to the leading motifs, instrumentation, semantics of tonality and modern elements of musical language prove that the work of Różycki is one of the most important works of the XX century.

The first chapter of the work is devoted to the Genesis of the opera and libretto, it also reminds the mythical story of lovers and examines the reception of the myth in literature and in art. The description of the creative path of Jerzy Żuławski, which led him to the creation of a stage drama "Eros and Psyche" shows how deeply thought-out the opera's libretto is and how important is its symbolic layer. Information was also collected about the work of Jerzy Żuławski and Ludomir Różycki on the joint work, the reasons for the abbreviations or highlighting some of the themes of the history of Eros and Psyche. The second chapter is a detailed analysis of subsequent images and scenes with focus on the nuances of the score, which may remain unnoticed in the auditory analysis itself. Colourful instrumentation, giving meaning not only to the leading motifs, but also to individual instruments or groups of instruments and the indication of the applied compositional techniques are the most important aspects of the analysis. The third chapter begins with an attempt to outline the definition and meaning of modernism in the music of the XX century, especially in relation to operatic works. In the following sections, all the features of the *Eros and Psyche* score are juxtaposed, which may testify to the modernism of the score, as well as a modern approach to the opera theatre.

The final conclusions are an attempt to explain what the analysis is for: it is not a goal, but a means to get to know a musical work. The discovery of the secrets of the work is to serve not only to appreciate the genius of its creator, but above all its performance and interpretation. In the conductor's work, both the knowledge of the score and the libretto are important, as well as their proper reading through the prism of genesis, the style of the composer and the musical period in which the work was created.